

BELOFTE VAN GODS GEEST

Ik zal water gieten op het dorstige en stromen op het droge. Ik zal mijn Geest op uw nageslacht gieten en stromen op het droge

Jesaja 43, 14 – 44, 8 (3) HSV

Gemeente des Heren, broeders en zusters

Weet je wat droogte is? Wij kennen droge zomers. Dorstig land. Te lage grondwaterstanden. Maar de droogte van een hete woestijn? ‘s-Zomers zijn de Sinai en de Negev heet en droog. In Noord Afrika rukken woestijnen op. In sommige Sahellanden kun je niet goed leven. Jesaja zag ook droogte. Hij was profeet en werkte in Jeruzalem^{1 2}. Er heerste chaos. Het Noordrijk was naar Assyrië gedeporteerd en Babel was een bedreiging^{3 4}. Het leven was een woestijn geworden.

---

¹ Jesaja 1, 1, Jesaja 6,1 – 8, 22 en Jesaja 36-39. Onze (historische) kennis heeft veel lacunes. Koorevaar, H.J. en Steinberg, J. Methodiek voor een theologie van het OT in H. J. Koorevaar & M.-J. Paul (2013) *Theologie van het Oude Testament* 68-81 Boekencentrum: Zoetermeer.

² Inleidingen in Williamson, H.G.M. (2012) *Book of Isaiah* en Lim, B.H. (2012) *Isaiah: History of Interpretation* beiden in M.J. Boda & J. Gordon McConville *Dictionary of the Old Testament Prophets* 364-378 en 378-391 IVP Academic/Inter-Varsity Press: Downers Grove / Nottingham. Oswalt, J.N. (2000) *Isaiah* in T.D. Alexander & B.S. Rosner (ed) *New Dictionary of Biblical Theology* 217-223 Inter-Varsity Press/InterVarsity Press: Leicester / Downers Grove. Wegner, P.D. *Theology of Isaiah* in W.A. Elwell (ed) *Evangelical Dictionary of Biblical Theology* 375-379. Verder in: Motyer, J.A. (1993) *The Prophecy of Isaiah* IVP Academic: Downers Grove en Motyer, J.A. (1999) *Isaiah* Nottingham / Downers Grove: Inter-Varsity Press / InterVarsity Press. Oswalt, J.N. (1986) *The Book of Isaiah* Ch.1-39 Eerdmans: Grand Rapids. Oswalt, J.N. (1998) *The Book of Isaiah* Ch.40-66 Eerdmans: Grand Rapids / Cambridge. Oswalt, J.N. (2003) *Isaiah* Zondervan: Grand Rapids.

³ Het boek staat op naam van Jesaja de zoon van Amoz (Jesaja 1,1). Vanaf de 19^e eeuw worden ook andere profeten aangenomen. Jesaja's profetieën zouden in 1-39 kunnen staan, maar 40-66 zouden terug gaan

Rituele tempeldienst staat droog als wij niet aangesloten zijn op God zelf als onze unieke levensbron. Zonder relationeel ontzag voor zijn liefde is onze bestaansgrond onvruchtbaar. Erger dan in Sahellanden. Dorstend land met harde en

---

op Deuterokesaja en Tritojesaja in de Babylonische ballingschap. Deze denkrichting werd mede ingegeven door de aanname dat er vanaf Jesaja 40 geen profeet aan het woord kan zijn voor mensen van 150 jaar later. Vormcritici als Westermann, C. (1969) *Das Buch Jesaja 40-66* lezen Jesaja *godsdienshistorisch*. Anderen zoals Elliger, K. (1978) *Deuterokesaja 40,1-45,7* vooral *taalkundig*. Recente uitleg van Jesaja richt zich op redactionele eenheid. Williamson 368-371. Lim 388. Wegner 377-378. Oswalt (1986) 23-28. Oswalt (1996) 3-6 en 12-16. Oswalt (2000) 217-218. Williamson 370-371 houdt vast aan bezwaren bij het auteurschap van Jesaja. Redactionele eenheid en auteurschap van Jesaja gaan samen bij Motyer (1993) 30-33. Motyer (1999) 31-35. Oswalt (1986) 17-23. Oswalt (1996) 7-11. Wegner 377-378. Latere redactie van de Jesajatekst sluit het auteurschap van Jesaja niet uit.

⁴ Argumenten voor Jesaja's auteurschap zijn onder meer: Het boek is als één geheel overgeleverd (1). De receptie van het Jesajaboek in de LXX, in de Qumran-Jesajarol wijzen in dezelfde richting (2). Thema's zoals de heilige Koning van Israël met oordeel en genade voor zijn volk en alle volken der aarde staan in heel het boek (2, 1-4 en 6-22; 5, 26-30; 41,1-7; 42, 8-17; 45, 22-25; 54-56,8; 63, 1-6; 66 (3). Profetische en poëtische tekst wisselen elkaar in heel Jesaja af (5, 1-7; 12; 25; 42, 1-7; 49, 1-7; 50, 4-11; 52,13-53,12 (4). In heel Jesaja gaat het over de kracht van het Woord dat God spreekt en doet in de nabije en verre toekomst. Stomme afgoden zwijgen bij het spreken van God dat tot in de verste toekomst reikt (2, 1-4; 8, 23-9,6; 11; 25; 44, 6-20; 46; 48, 3-4 (5). Jesaja maakte de deportatie van het 10-stammenrijk (± 722 v.Chr.) mee en het dreigende oordeel over het Juda na het bezoek van het Babylonisch gezantschap aan Hizkia (Jesaja 39). Zijn troostwoorden raken niet alleen Juda en Jeruzalem in de toekomst, maar ook de families van hen die al in Assyrië waren. Jesaja ziet Israël als geheel van de kinderen van Abraham en Jacob (29, 22; 41,8 en 13-14; 42,24; 43,1, 22 en 28; 44, 1, 2, 5, 21 en 23; 45,4; 48,1; 49,5; 51, 2; 56,8) (6). Tenslotte is Jesaja het meest geciteerde boek uit het OT in het NT waar we geen verwijzing naar andere bronnen lezen. (7). Lacunes in onze (historische) kennis zijn niet onoverkomelijk. Gods weg is *in het heiligdom* en *in de zee*. Ook in de heilsgeschiedenis werden zijn voetstappen niet bekend (Psalm 77, 14-15 en 20-21).

diepe scheuren zag Jesaja. Droge grond. Dorstig land.

Uiterekend daar belooft God verlossing, vergeving en vernieuwing. Jesaja spreekt Godswoorden en roept op die van harte te horen en te doen. In beeldspraak: water op het dorstige en stromen op het droge ⁵. Gods Geest is water op het droge om zijn Woord van harte te horen en te doen en zelf te spreken. Wat hoor je dan? Hoor je eigenlijk wel?

God belooft *verlossing* uit gevangenschap (1), *vergeving* van zonden (2) en overvloedige zegen van *vernieuwing* (3) ⁶.

Verlossing

Verlossing is redding in woorden en daden van bevrijding.

Zijn Naam zegt wie Hij is

Zo zegt de HEERE uw Verlosser, de Heilige Israëls. Hij is sprekend zijn naam ⁷. Hij zal Babel oordelen. God schakelt de vijand uit. Hij is de Verlosser. De Losser die de nood en schuld van zijn volk voor zijn rekening neemt. Zoals Boaz ooit de schulden van Naomi op zich nam ⁸. De Heilige van Israël is de Verlosser van zijn volk. Hij is zoals Hij heet. *Ik ben de HEERE, uw Heilige, de Schepper van Israël, uw Koning*. Israël leefde midden tussen antimachten die ze zelf hadden gediend. Die brachten oordeel over de ongehoorzaamheid van Israël staat in het slot van Jesaja 43 ⁹. Dat zijn woorden die van Gods kant bij je binnen moeten komen. Anders

---

⁵ Jesaja 55, 1-13. De woorden van God en zijn Geest als water in droog woestijngebied is een thema in heel het Jesajaboek. Jesaja 12,3; Jesaja 30, 25. Jesaja 32, 2 en 15. Jesaja 33, 21. Jesaja 35, 6. Jesaja 41, 18. Jesaja 43, 20. Jesaja 51, 3. Jesaja 55,1 en Jesaja 66,12. Oswalt (1996) 166.

⁶ Volgens de indeling in Jesaja 43, 14-21. Jesaja 43, 22-28 en 44, 1-5.

⁷ Bij Mozes' roeping als Israëls bevrijder volgens Exodus 3, 1-22 (14).

⁸ Jesaja 44, 6 en Ruth 4, 1-10.

⁹ Jesaja 43, 22-24 en 26-27.

hoor je ze niet. Of met een half oor. Of de vingers gaan in de oren. Gods Geest overtuigt en stelt de oorzaak van geestelijke en sociale kaalslag aan de orde. De ballingschap van Israël was geen pech. Het was oordeel dat ze zelf over zich hadden afgeroepen. God oordeelt. Dat doet Hij in Naam. Nooit zonder óók genade bekend te maken. God zoekt niemands ondergang. Wij mogen Hem aanroepen om voorgoed gered te worden ¹⁰. De Schepper van Israël roept zijn volk wakker ¹¹. God blijft Vader. Ook in het oordeel ¹². Koning en Verlosser. Wat een namen! Wat een God!

Bevrijding uit Egypte

Hij bevrijdde zijn volk uit Egypte. Toen de vijand Israël terug wilde halen, maakte Hij een pad door de zee ¹³. Direct erna kreeg Israël de Wet van God bij de Sinai. Geen nieuw slavenjuk. Maar regels om dankbaar te leven met God en met elkaar ¹⁴. God verlost door daden van bevrijding. In de woorden van zijn Wet staat Hij staat garant voor zijn liefde. Hij leert ons om lief te hebben in recht en in gerechtigheid.

Opnieuw verlossing

Maar wat ziet God daarvan terug? Israël kon de afgoden niet loslaten. God spreekt wel. Wij horen slecht. Nephoden als zelfzucht, macht en status maken ons doof en blind voor de liefde van God. Tot het onbeheersbaar fout gaat. Dan geven afgoden niet thuis en gaan liefdeloosheid en onrecht regeren. Dat is Gods oordeel zei Jesaja ¹⁵. Afgoden

---

¹⁰ Joel 2, 32, Handelingen 2, 21 en Romeinen 10, 13.

¹¹ Jesaja 29, 22; 41,8 en 13-14; 42,24; 43,1, 22 en 28; 44, 1, 2, 5, 21 en 23; 45,4; 48,1; 49,5; 51, 2 en 56,8.

¹² Jesaja 63,7-19 (16-19); 64, 8.

¹³ Exodus 14, 13-18.

¹⁴ Exodus 20, 1-17 en Deuteronomium 5, 1-21.

¹⁵ Jesaja 1, 2-30. Jesaja 42, 18-25. Jesaja 50,1-3. Jesaja 56,9-57, 13.

zijn tot niets goeds in staat ¹⁶. Welvaart produceert veel beeld en geluid maar maakt doof voor God. Alsof je recht op voorspoed hebt. Dan kun je met je lijf in de tempel zitten, terwijl je hart bij afgoden thuis is. Wie als gevangene leeft met schuld en angst heeft een radicaal nieuwe uittocht nodig. Allereerst uit een godsdienst zonder gehoorzaamheid en uit een leven zonder praktische en dienende liefde.

Nieuwe uittocht

Als alle stomme afgoden zwijgen zegt God wat Hij gaat doen ¹⁷. Iets nieuws. God verloste Israël uit Egypte door een pad in de zee. Israël vierde jaarlijks het Paasfeest. Maar er is méér nodig dan een bevrijdingsfeest. Nieuwe uittocht. Denk niet aan vroeger ¹⁸. Toen was er een pad door de zee. Nu komt er een weg in de woestijn. Water op het dorstige. Stromen op het droge. Israël komt weer thuis. Het volk dat Hij schiep zal Hem weer loven. Getuigen van zijn genade ¹⁹. Maar zoals Jesaja éérs zelf reiniging ontving om te getuigen heeft ook Israël reiniging nodig om Gods getuige zijn ²⁰.

Vergeving

De Verlosser bevrijdt omdat Hij schuld en zonde vergeeft.

Zonde benoemd

In een rechtsgeding roept God Israël ter verantwoording. Met de namen *Jacob* en *Israël* ²¹. Hoor Jacob mijn knecht. En

---

¹⁶ Jesaja 44, 6-20. Jesaja 46.

¹⁷ Jesaja 41,22. Jesaja 42, 9. Jesaja 43, 9. Jesaja 44, 9-20. Jesaja 46, 9. Jesaja 48, 3.

¹⁸ Jesaja 43, 16-17 en 43, 18-21.

¹⁹ Jesaja 43, 12 en 21. Jesaja 44, 8.

²⁰ Jesaja 6, 5-7.

²¹ Jesaja 43, 22; 43, 28; 44,1.

Israël die Ik verkoren heb. Zo was het begonnen. God is de Schepper van Israël vanaf de moederschoot ²². In deze rechtszaak overtuigt Gods Geest van zonde ²³. Als God zonde en onrecht opruimt, doet Hij niet als wij. Hij loopt er niet met een boog omheen. Hij benoemt dat. Kerkfeesten, offers en rituelen redden niet. Rituelen in de comfortzone van het beloofde land namen geen zonden weg. Israël offerde wel. Brandoffers, slachtoffers, spijsoffers wierook en geurig kalmoeskruid. Het was er allemaal. God zegt: *niet voor Mij*. Daar zit de fout. Je deed het niet voor Mij. In je leven van elke dag heb je Mij niet aangeroepen. Mij had je niet nodig om van Mij te getuigen. Voor Mij deed je niks. Je offerde er op los. Zo dacht je altijd maar vrijuit te gaan ²⁴.

Zonde vergeven

Er is een rechtszaak. Israël staat er schuldig in. Zonder onze inbreng geeft God vergeving. *Ik, Ik ben het die uw overtredingen uitdelg om mijnentwil en Ik gedenk uw zonden niet*. In zijn geding met de overste van deze wereld roept God ons terug. Weg bij zelfzucht en eigenliefde vandaan. Hoor je dat? Krijgt Hij het antwoord van je hart? Dat is water in de woestijn ²⁵. De Geest overtuigt om zonde te verzoenen. God vergeeft om er nooit meer aan te denken ²⁶. Hij denkt onze zonden niet. Niet om enige verdienste van ons. Maar om wie Hijzelf is.

Vernieuwing

Door verlossing en vergeving geeft de Geest vernieuwing.

---

²² Jesaja 43, 14 en 44, 2.

²³ Volgens Jezus' woord in Johannes 16, 7-15.

²⁴ Vergelijk Jesaja 1, 10-15 en 66,3. Ook andere profeten ontmaskeren dit. Jeremia 7, 21. Amos 4, 4-5 en 5, 20. Micha 6,6. Maleachi 1, 6-14.

²⁵ Zo ook in Jesaja 1, 18. Vergelijk Jesaja 1, 10-20 en hier in 43, 11-28.

²⁶ Vergelijk Jesaja 44, 22 en Jesaja 53.

Onze tradities zijn zonder Gods Geest leeg en waardeloos.

Horen

Vandaar die geweldige tegenstelling. *Maar nu, hoor!* Jakob blijft toch Mijn knecht en Israël blijft uitverkoren. *Maar nu hoor o Jacob mijn knecht en Israël die Ik uitgekozen had.* Jesurun wordt een liefkozende naam voor Jacob. De naam ‘Jakob’ klinkt als ‘bedrieger’. Jesurun wijst naar oprechtheid. Hoor je wel? Hoor! Er is niet alleen een weg uit ballingschap naar het beloofde land. God zal zijn Geest uitgieten. Redding uit zonde en ongerechtigheid ²⁷. Water op harde harten die niet meer kunnen liefhebben. Wat erg is dat als je niet meer kunt liefhebben. De Geest is Gods liefde voor dorstige levens. Om met je hart Jezus volgen en zijn woorden te doen.

Heilige Geest

Als met Pinksteren. In alle talen werd God verheerlijkt ²⁸. Jezus kondigde dat al aan. Op een Loofhuttenfeest in de tempel ²⁹. Iedereen was bezig met tradities en rituelen. Over Jezus was gedoe. De tempel als woestijn. Toen beloofde Jezus de Geest. Om te drinken: *Laat wie dorst heeft tot Mij komen en drinken.* Wie zijn woorden hoort en doet is rein. Rivieren levend water zullen uit zijn binnenste stromen ³⁰.

Stromen van regen

---

²⁷ Zo ook in Jesaja 32, 15. Ezechiël 36, 26-28. Joel 2, 12-14 en 28-29.

²⁸ Alle talen worden in de Kerk nog gesproken door Gods liefde in onze harten (1 Kor. 13, 1-3 en Rom. 5,5). Augustinus, A. (2017) *Brood om van te leven*. Verhandelingen 24-54 over het Johannesevangelie, vert. en ingeleid door H. Tevel en H. van Reisen 180-181. Damon: Eindhoven.

²⁹ Jesaja 12,3 en Johannes 7,37-39 en Johannes' toelichting in vers 39.

³⁰ Calvijn noemt het levend water in Jesaja 44, 3 en 55, 1 Gods zegen die we ontvangen als wij niet op eigen kracht vertrouwen. Calvijn, J. (z.j. 4^e druk) *Institutie* II.II.10 Meinema: Delft.

Stromen van zegen. De woestijn zal bloeien als een roos³¹.
Leven door de Geest³². Ik heb verlossing nodig, vergeving
en vernieuwing. Mijn verdiensten redden mij niet. God zelf
zorgt voor de toekomst. Veel nageslacht voor Israël en de
Kerk. Kinderen en kleinkinderen. Fris en groen. Als wilgen
aan het water³³. God blijft bij zijn trouwverbond met Israël.

Met God verbonden

Ook in onze woestijnen stroomt die Godsrivier. Hoor jij
God niet? Wat zeg je? Kun je niet breken met verslaving
aan de lege beloften van succes en plezier? Omdat je
eigenlijk vindt dat je God niet nodig hebt? Of ga jij voor
Hem door de knieën? Niemand kan dat voor jou doen. Dat
is jouw keuze die je dankt aan Jezus. Bij Hem wil ik horen.
Altijd. Dat moet niet van de kerk of zo. Gods Geest doet
dat. Met God verbonden zal de een zeggen: ik ben van de
HEERE. Schrijf het maar op met je eigen hand. Een ander
zegt: ik hoor bij Jacob en neemt de naam Israël aan. Gods
Geest is zijn onweerstaanbare en niet stuk te krijgen liefde.
Die mij in de woestijn bij zijn Woord bewaart. Elke dag.

Amen

Nieuwegein

7 juli 2019

Preeksamenvatting – voor vragen en reacties:

ds. Cor van Dis

Lierseschans 8 3432 ET Nieuwegein

06-36271048

cnvd@solcon.nl

---

³¹ Jesaja 35.

³² Nieuw leven door de Geest van Jezus Christus. Calvijn, J. (1850)
Commentary on the Book of Isaiah ed. W. Pringle bij Jesaja 44, 5.
Motyer (1993) 343. Oswalt (1996) 167-168. Oswalt (2003) 493 498/9.

³³ Vergelijk Psalm 1. Openbaring 22, 1-5 en 16-17.